

POSTANOWIENIE

9 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 9 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie
z udziałem B.B.
o wpis hipoteki,
na skutek skargi kasacyjnej B.B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach
z 15 listopada 2023 r., III Ca 1147/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 2) oddala wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie o zasądzenie od B.B. kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym,
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach na rzecz adwokata A.S. kwotę 240 zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

[M.O.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 listopada 2023 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach, w sprawie z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z udziałem B.B. o wpis hipoteki, na skutek apelacji uczestniczki postępowania B.B. od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z 8 sierpnia 2022 r., Dz. Kw. [...], oddalił apelację.

Uczestniczka, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu drugiej instancji, zaskarżając je w całości oraz wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonej skargą części oraz o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego. Ponadto, pełnomocnik z urzędu ustanowiony dla uczestniczki wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce w postępowaniu kasacyjnym, które to koszty nie zostały uiszczone ani w całości ani w części.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że wniesiona przez nią skarga kasacyjna ma być oczywiście uzasadniona.

Wnioskodawca złożył odpowiedź na skargę kasacyjną uczestniczki, wnosząc o jej oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa prawnego w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna uczestniczki nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz Państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem

zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako przyczyną kasacyjną, mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uczestniczka wskazała oczywistą zasadność skargi.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. w szczególności postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20). Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada bowiem w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

O oczywistej zasadności skargi można mówić jedynie w przypadku stwierdzenia szczególnych, kwalifikowanych, wręcz rażących przypadków naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), które powodują, że zaskarżone orzeczenie jest wadliwe.

Uzasadniając stanowisko o oczywistej zasadności skargi uczestniczka wskazała, że Sąd drugiej instancji dopuścił się naruszenia art. 109 ust. 1 u.k.w.h. oraz art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 27 § 1 pkt 7a ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz.U. 2025 poz. 132, dalej jako: u.p.e.a.). W ocenie skarżącej tytuł wykonawczy, na podstawie którego doszło w niniejszej sprawie do wpisania hipoteki przymusowej, nie spełnia wymogów określonych w art. 27 § 1 pkt 7 u.p.e.a., ponieważ w części E, w polu nr 7, miało nie zostać wpisane imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela, jak również do tytułu nie dołączono dowodu na jego wypełnienie w sposób elektroniczny, co ma czynić wydany tytuł wykonawczy wadliwym i niemogącym stanowić podstawy wpisu hipoteki przymusowej.

Skarżąca podniosła również, że Sąd drugiej instancji błędnie uznał, że kognicja sądu wieczystoksięgowego jest ograniczona, ponieważ w sprawie o wpis hipoteki przymusowej na podstawie tytułu wykonawczego powinna być oceniona zgodność administracyjnego tytułu wykonawczego z wymogami ustawowymi.

Odnosząc się do argumentacji skarżącej, wbrew stanowisku uczestniczki, w części E, w polu nr 7, tytułu wykonawczego stanowiącego w niniejszej sprawie podstawę wpisu hipoteki przymusowej wskazano imię, nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby upoważnionej do działania w imieniu wierzyciela, jak również we wskazanym wyżej polu znajduje się podpis tej osoby.

Ponadto, w przypadku wpisu hipoteki przymusowej zabezpieczającej należności podatkowe, sąd bada jedynie spełnienie ogólnych wymagań tytułu wykonawczego przewidzianych w art. 27 u.p.e.a., nie weryfikuje natomiast

prawidłowości postępowania administracyjnego prowadzącego do wystawienia tytułu wykonawczego o określonej treści (postanowienie SN z 29 czerwca 2018 r., I CSK 156/18). Pogląd ten pozostaje w pełni aktualny w odniesieniu do hipoteki zabezpieczającej należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne. Taka wąska kontrola tytułu wykonawczego została przeprowadzona przez Sąd drugiej instancji.

Niezależnie od powyższych uwag, w apelacji od postanowienia Sądu pierwszej instancji uczestniczka nie podnosiła kwestii wskazanych wyżej braków, które miał posiadać tytuł wykonawczy będący podstawą wpisu hipoteki przymusowej lecz zarzuciła naruszenie art. 924 k.p.c. w zw. z art. 16 ust. 1 u.k.w.h., wskazując, że wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pozbawiony jest podstaw faktycznych i prawnych.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). W sprawie brak było podstaw do uwzględnienia wniosku wnioskodawcy o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym. Wniosek ten, zgłoszony w odpowiedzi na skargę, został powiązany z wnioskiem o oddalenie skargi. Takie rozstrzygnięcie w sprawie nie zapadło, a podzielić należy prezentowany w orzecznictwie pogląd, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie (uczestnikowi postępowania), która w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek o przyznanie tych kosztów łączy ze wskazanymi przez siebie - innymi - rozstrzygnięciami. Pełnomocnik wnioskodawcy nie wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a takie rozstrzygnięcie zapadło w niniejszej sprawie (postanowienia SN: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01; z 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12; z 14 kwietnia 2023 r., I CSK 3486/22). Ponadto, na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jedn.: Dz.U. 2024 poz. 1564) w zw. § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 11 pkt 5 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r. poz. 763) przyznano pełnomocnikowi z urzędu ustanowionemu dla uczestniczki

koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

SSN Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[a.ł.]